
PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU 11.12.14

Yn bresennol: Y Cyng. Peter Read (Cadeirydd)
Y Cyng. Beth Lawton (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr: Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Elin Walker Jones, Sion Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Ann Williams, Eirwyn Williams a Hefin Williams.

Aelodau Cyfetholedig Parchedig Robert Townsend (Yr Eglwys yng Nghymru)
gyda phleidlais ar faterion
addysg yn unig:

Eraill a wahoddwyd: Y Cyng. Gareth Thomas (Aelod Cabinet Addysg)
Y Cyng. R H Wyn Williams (Aelod Cabinet Gofal)
Y Cyng. Mair Rowlands (Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc a Hamdden).

Hefyd yn Bresennol: Morwenna Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Marian Parry Hughes (Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd), Glenda Lloyd Evans (Rheolwr Gwasanaeth Pobl Hŷn), Nicola Hughes (Swyddog Prosiect Hyrwyddo Ansawdd Ysgolion Uwchradd), Elfyn Vaughan Jones (Uwch Ymgynghorydd Her GwE), Alwyn Jones (Uwch Ymgynghorydd Her GwE), Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Gareth James (Rheolwr Aelodau Cefnogi a Chraffu) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Huw Edwards, Dewi Owen, Liz Saville Roberts, Mrs Rita Price (Yr Eglwys Gatholig), Mr Neil Foden (Undeb Athrawon).

1. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

- (a) Anfonwyd cofion y Pwyllgor at y Cynghorydd Huw Edwards a oedd yn absennol oherwydd gwaeledd.
- (b) Llongyfarchwyd staff a disgyblion Ysgol Hafod Lon am Gyngerdd Nadolig ardderchog a gynhaliwyd yn ddiweddar.
- (c) Croesawyd y canlynol i'r cyfarfod:
 - Y Cyng. Mair Rowlands yn ei rôl newydd fel Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc a Hamdden
 - Y Cyng. Gweno Glyn fel aelod newydd o'r Pwyllgor
 - Mr Marc Roberts a Ms Vicky Poole, Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol (ar gyfer Eitem 5 – Adroddiad Blynyddol AGGCC)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd y Cyngorydd Linda Ann Wyn Jones fuddiant personol yn Eitem 6 (a) – Arbedion Addasu Cytundebau Darparwyr oherwydd ei bod yn Brif Weithredwr Cwmni Seren. Roedd yr aelod o'r farn ei fod yn fuddiant oedd yn rhagfarnu a gadawodd y Siambur yn ystod y drafodaeth ar yr eitem dan sylw.

3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 2 Hydref 2014.

4. ADRODDIAD BLYNYDDOL (AGGCC)

Cyflwynwyd adolygiad a gwerthusiad o berfformiad blynyddol Cyngor Gwynedd gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC).

(a) Noda'r adroddiad lle bu cynnydd a'r meysydd lle mae angen gwella ym maes Gwasanaethau Cymdeithasol. Adroddodd Mr Marc Roberts (AGGCC) bod ôl gwaith caled gan reolwyr a staff y Gwasanaethau Cymdeithasol a bod elfennau o'r cynlluniau yn heriol iawn gyda rhaglen waith enfawr i'w gwireddu yn unol â'r gyllideb ariannol. Gwelwyd gwelliant yn nhrefniadaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ogystal â'r weledigaeth sydd gan y Cyngor.

(b) Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol:

- (i) Yn wyneb yr holl newidiadau mewn deddfwriaeth a'r gofynion ohonynt, sut y gellir sicrhau bod gwelliannau yn cael eu gweithredu yn unol ag anghenion a gofynion y defnyddwyr. Mewn ymateb, nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol y byddir yn rhoi trigolion Gwynedd yn flaenllaw i'r hyn a weithredir ond ei fod yn golygu newid i'r defnyddwyr ond drwy gyd-weithio byddir yn sicrhau'r gwasanaeth gorau i unigolion.
- (ii) Mynegwyd pryder na ellir gwireddu arbedion heb effeithio ar wasanaeth i unigolion a'i fod yn anodd gwneud toriadau.
- (iii) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn ag arweiniad a chyfrifoldeb i wireddu dyhead AGGCC, nodwyd ei fod yn allweddol i Aelodau gefnogi moderneiddio'r Gwasanaeth, dylanwadu ar y Bwrdd lechyd, a monitro sut mae'r Gwasanaeth yn ymdrin â'r defnyddwyr.
- (iv) O safbwynt dylanwadu ar y Bwrdd lechyd, nodwyd bod hyn wedi bod yn anodd i'r Cyngor yn y gorffennol a hyderir y bydd cyd-weithio cadarn i'r dyfodol o ran tegwch i'r defnyddwyr.
- (v) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn ag effaith y newidiadau ar y fframwaith gofal cartref cymunedol, esboniodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol y byddai newid mewn patrwm o anghenion y defnyddwyr oherwydd bod cost y pen i unigolyn ag anghenion dwys i aros gartref yn uchel. Rhaid sicrhau bod y Bwrdd lechyd yn cyfrannu at y pecynnau cymhleth sydd yn bodoli bellach. Byddai'n ofynnol ystyried rhagamcanion a thargedu fwy i'r dyfodol er sicrhau'r budd gorau o'r arian i'r defnyddwyr.
- (vi) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â rôl y Cyfarwyddwr Corfforaethol, nododd cynrychiolydd AGGCC ei fod yn ymwybodol bod cynnydd wedi ei wneud ac y byddir yn trafod ymhellach yn ystod y flwyddyn gyda'r Cyfarwyddwr a'r Prif Weithredwr yn unol â chanllawiau o safbwynt cyfrifoldebau a chytuno ar brosesau a phrotocol o gofio hefyd y bydd oblygiadau yn deillio o newidiadau yn dilyn cyhoeddiad o'r Bil Gwasanaethau Cymdeithasol.

- (vii) Esboniwyd yng nghyd-destun Cynllun Strategol gyda'r Bwrdd Iechyd o safbwynt meddwl plant, bod cyfarfodydd rheolaidd yn cael eu cynnal ar lefel rheolaethol ac yn edrych ar faterion mynediad i blant a phobl ifanc ac argaeledd y gwasanaethau sydd ar gael iddynt yn lleol a thu allan i'r Sir.
- (viii) Pryder ynglŷn â phwysau gwaith ychwanegol oherwydd absenoldeb staff. Mewn ymateb, nodwyd bod trefniadau mewn lle i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol a'r Rheolwyr Gwasanaethau Oedolion bontio'r bwlch gydag arbenigwr allanol yn arwain ar brosiectau penodol.
- (ix) Gofynnwyd am sicrwydd bod Aelodau etholedig yn derbyn gwybodaeth ynglŷn â chwynion ac awgrymwyd y byddai'n fuddiol cyflwyno papur cychwynnol i gyfarfod paratoi'r Pwyllgor Craffu hwn ar brosesau'r drefn gwynion i gynnwys categorïau o'r cwynion, amserlen a sut y byddir yn rhaeadr gwybodaeth gydag Aelodau.

Penderfynwyd: (a) Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad a gofyn i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol:

- (i) Gyflwyno papur cychwynnol byr i gyfarfod paratoi y Pwyllgor Craffu hwn ar 13 Ionawr 2015 ynglŷn â phrosesau'r drefn gwynion i gynnwys categorïau ac amserlen y cwynion.**
- (ii) Cyflwyno diweddariad ar y rhaglen waith o'r meysydd gwella a adnabuwyd gan AGGCC erbyn mis Mawrth 2015.**

5. ARBEDION

- (a) Cyflwynwyd adroddiad gan y Cynghorydd Peter Read, Cadeirydd y Gweithgor Craffu Arbedion Craffu a fu'n ystyried cynigion effeithlonrwydd gan yr holl adrannau a oes yn ceisio cyfrannu at y bwlch ariannol o £50m yng nghyllideb refeniw parhaol y Cyngor hyd at 2017/18. Nodwyd bod rhai cynigion arbedion effeithlonrwydd y bwriedir eu gweithredu o 1 Ebrill 2015 a fedrai gael effaith uniongyrchol ar bobl fregus.
- (b) Atgoffodd yr Aelod Cabinet Gofal o'r hinsawdd ariannol sydd ohoni a bod yn rhaid sylweddoli'r angen i ystyried gwneud arbedion sylweddol ar draws wasanaethau'r Cyngor ac nad oedd dewis gan y Gwasanaeth ond i gynnig arbedion i'r darpariaethau isod.

(i) Arbediad Addasu Cytundebau Darparwyr

Esboniodd yr Uwch Reolwr Busnes bod cynnig wedi ei gyflwyno i beidio â chodi ffioedd yn y maes gofal cartref, llety a chefnogaeth am y tair blynedd nesaf a olygai arbediad effeithlonrwydd o £942k.

Yn dilyn gwaith pellach ar y ffigurau, y ddeddfwriaeth berthnasol ac ystyriaeth o gategorïau o wasanaeth gofal a brynir gan ddarparwyr allanol gan gymharu'r ffioedd gydag awdurdodau cyfagos, cynigir arbedion o £308k ar gyfer 2015/16 a olygai peidio rhoi cynnydd ar ffioedd yn y flwyddyn ariannol nesaf gan ddisgwyl i'r darparwyr allanol fod yn gwneud arbedion effeithlonrwydd o fewn eu trefniadau eu hunain. Wrth gyrraedd y ffigur uchod, nodwyd bod tystiolaeth ar gael ar gyfer pob un o'r categorïau bod y ffioedd yn hael a theimlwyd y gellir cynnal y gwasanaeth yn gynaliadwy heb gynyddu'r ffioedd. Fodd bynnag, byddai'n rhaid edrych ar y mater ymhellach y tu hwnt i 2015/16 ac y byddai'n ofynnol cydweithio gyda'r farchnad allanol yn ehangach cyn cynnig argymhellion ac eithrio dau faes sef Taliadau Uniongyrchol (lle mae taliad fesul awr yn sylweddol uwch nag awdurdodau eraill), a Gofal Ysbaid.

Yn ystod y drafodaeth, ystyriwyd y materion canlynol:

- (a) Sicrhawyd bod trafodaethau wedi digwydd gyda'r trydydd sector drwy'r Fforwm Darparwyr a Chonsortium Anableddau Dysgu
- (b) Pryder y byddai gormod o bwysau ar y farchnad allanol a'u bod yn mynd allan o fusnes a olygai neb wedyn i ddarparu'r gwasanaeth.
- (c) Mewn ymateb i bryder ynglŷn ag ymrwymiad y darparwyr bod y gwasanaeth yn parhau'n gyson i'r cleiant oherwydd nad oedd cynnydd yn y ffioedd, nododd yr Uwch Reolwr Busnes y disgwylir i'r gwasanaeth fod o'r un safon ond bod teimlad cyffredinol wedi ei nodi gan y darparwyr y byddai'n rhaid ymgymryd â mwy o waith a thrafodaethau ar gyfer unrhyw arbedion tu hwnt i 2015/16.
- (d) Pryder y gall gwmnïau preifat wrthod darparu pecynnau ar gyfer unigolion oherwydd y byddai'n rhy ddrud iddynt eu darparu ac o ganlyniad y byddai'r Cyngor yn gorfod eu darparu.
- (e) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â mesurau monitro, sicrhawyd y byddir yn gwneud hyn drwy fonitro contractau, trefn cwynion, cyfweiliadau gyda'r darparwyr ynghyd â fforymau, a'r AGGCC er sicrhau diogelwch y defnyddwyr.
- (f) Bod trafferthion i ddarparu gwasanaeth yn y rhannau mwyaf gwledig o'r Sir ac oni ddylid ystyried cadw'r gwasanaeth o fewn y Cyngor fel bo modd monitro'n fewnol yn hytrach nag allanoli'r gwasanaeth a'r peryg i gwmnïau chwalu pe byddir yn rhewi'r ffioedd.

Penderfynwyd: Cymeradwyo:

- (i) **adolygiad o'r ffigwr gwreiddiol o £942K fel arbediad effeithlonrwydd a'i ail-osod ar £373k i'w weithredu dros y tair blynedd nesaf fel a ganlyn: :**

2015/16	2016/17	2017/18
£308k	£37k	£28k

- (ii) **i ail-ystyried yr holl ffioedd yn flynyddol, gan ystyried y cyd-destun perthnasol a statws y farchnad ar y pryd.**
- (iii) **Bod yr arbedion effeithlonrwydd yn cydymffurfio'n llawn â gofynion cyfreithiol angenrheidiol.**

(ii) Arbedion Gwasanaethau Trais yn y Cartref De Gwynedd a Chymorth i Ferched Bangor

Cywirwyd mai Gwasanaethau Trais yn y Cartref De Gwynedd yn cynnwys gwasanaeth i ddynion hefyd oedd dan sylw ac nid Cymorth i Ferched De Gwynedd fel y nodwyd yn yr adroddiad.

- (a) Adroddodd y Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd bod y gwasanaeth wedi bod yn rhoi cyfraniad drwy gytundeb i Wasanaethau Trais yn y cartref De Gwynedd a Chymorth i Ferched Bangor i ariannu swyddi gweithwyr plant yn rhan amser. Esboniwyd bod gofyn i'r Gwasanaeth gyflawni targed arbedion effeithlonrwydd o £2.4m erbyn 2017 o gyllideb o £14m cyn cyrraedd y drafodaeth toriadau. O'r nifer o gytundebau sydd gan y Gwasanaeth hwn yw'r unig gytundeb sydd ddim yn diwallu gofynion statudol. Ystyriwyd effaith torri'r gwasanaeth ar blant a phobl ifanc a dod i benderfyniad bod yr effaith risg yn is na gorfod diddymu swydd a hanner o weithwyr cymdeithasol o'r Adran.

- (b) Ateggodd yr Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc a Hamdden yr uchod gan bwysleisio bod Gwynedd yn un o'r ychydig awdurdodau lleol sydd yn rhoi arian craidd i fudiadau.
- (c) Rhoddwyd cyfle i Reolydd Gorwel, Gwasanaethau Trais yn y Cartref De Gwynedd, ymateb drwy nodi pryder bod y gwasanaeth yn derbyn toriadau o ffynonellau eraill sy'n cyfateb i £82k, bron i chwarter y gyllideb. Hefyd rhaid ystyried bod y gwasanaeth yn ymdrin â phobl fwyaf bregus yn y cymunedau gyda nifer y bobl sy'n datgelu bod trais yn digwydd yn cynyddu. Mynegwyd pryder pellach o bwy fyddai'n ymdrin â'r nifer o blant sydd ar y gofrestr sy'n derbyn gwasanaeth un i un.
- (d) Yn ystod y drafodaeth ddilynol, ymatebwyd i'r ymholiadau gan aelodau unigol fel a ganlyn:
- Pe cyfyd achos o drais yn y cartref tu allan i oriau swyddfa / penwythnosau, byddai'r Heddlu yn cysylltu â Thîm Nos y Gwasanaethau Cymdeithasol yn unol â'r gofynion statudol fel y gwneir yn ystod oriau gwaith arferol. Cyfrifoldeb y Cyngor fel awdurdod arweiniol ar y cyd gyda'r Heddlu fyddai ymchwilio i achosion amddiffyn plant.
 - Pe byddai teulu angen lloches byddai Gwasanaeth Trais yn y Cartref ar gael pedair awr ar hugain fel mynediad uniongyrchol i deuluoedd
 - Pe byddir yn penderfynu cytuno i'r toriad ni ellir parhau gyda swydd Swyddog Plant ychwanegol yn Nolgellau
 - Er nad yw gwaith y Gwasanaeth Trais yn y Cartref yn statudol ymhelaethwyd bod y gwasanaeth yn darparu cefnogaeth i blant a theuluoedd cyn iddynt gael eu cyfeirio yn achosion statudol. Ymdrinnir â gwaith i arbed tynnu'r Gwasanaethau Cymdeithasol i mewn ac yn arbed rhoi plant mewn gofal.
 - Os yw yn ddiogel i deulu aros o fewn eu cynefin fe wneir hynny ond bod rhai teuluoedd yn cael eu lleoli tu allan i Wynedd hefyd. Lleol yw'r mwyafrif sydd yn cael eu cartrefu.
 - Golygai effaith y toriad i'r Gwasanaeth Trais yn y Cartref orfod gwaredu mwy nag un swydd i weithio gyda phlant a phobl ifanc yn y gymuned ar draws Wynedd.
- (dd) Mynegwyd pryderon gan aelodau'r pwyllgor am y nifer o ymosodiadau ac achosion y mae'r gwasanaethau yn delio â hwynt a'r perygl o golli buddsoddiad i iechyd a dyfodol plant a phobl ifanc
- Bod ffigwr anferthol o ymosodiadau yn y cartref a bod y gofal a geir gan Wasanaeth Trais yn y Cartref yn amhrisiadwy a bod ystyried diddymu'r swm iddynt yn anfodhaol o ystyried yr effaith a wneir y Gwasanaeth hwn ar fywydau plant a phobl ifanc
 - Bod y buddsoddiad ar gyfer iechyd a dyfodol plant a phobl ifanc
 - Bod angen mwy o wybodaeth ynglyn â manylion ariannol Gwasanaeth Trais yn y Cartref gan gynnwys faint o bobl sydd wedi derbyn gwasanaeth ganddynt ynghyd â'r lleoliadau.

Penderfynwyd: Gofyn i'r Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc a Hamdden gyflwyno sylwadau isod y pwyllgor i'r Cabinet er sicrhau bod y Cabinet yn gwbl eglur am effaith unrhyw benderfyniad a wneir ganddo:

- i) **Mae'r Gwasanaeth yn rhan bwysig o wead gwasanaethau i nifer sylweddol o blant bregus yn y sir ac y dylai'r niferoedd hynny fod yn hysbys cyn i'r Cabinet wneud ei benderfyniad**
- ii) **Mae elfen arbedol gref i'r gwaith sydd yn arbed gwaith a chostau uwch i'r gwasanaethau statudol y mae'n rhaid i'r Cyngor ei ddarparu**

iii) Dylid cael gwybodaeth ariannol am effaith ehangach yr arbediad hwn ar gyllidebau'r cyrff dan sylw, yn cynnwys eu gallu i ddenu grantiau pellach cyn gwneud unrhyw benderfyniad

6. ADRODDIAD AR GYNNYDD Y PROSIECT HYRWYDDO ANSAWDD ADDYSG YN YR YSGOLION UWCHRADD ERS MEHEFIN 2014

Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet Addysg ar gynnydd y prosiect hyrwyddo ansawdd addysg yn yr ysgolion uwchradd ers Mehefin 2014 yn deillio o argymhellion yr Ymchwiliad Craffu Ansawdd Addysg yn dilyn proses o ymgynghori gyda rhanddeiliad perthnasol.

(b) Yn y drafodaeth, ystyriwyd y materion a ganlyn:

- (i) Yr awgrym fod prinder athrawon Mathemateg yn ogystal â rhai llanw a bod rhai arbenigwyr yn y maes yn cynnig gwersi preifat yn lle mynd i ddiysgu. Cadarnhawyd bod problem mewn denu arbenigwyr Mathemateg i swyddi dysgu a bod hyn yn wir drwy Gymru gyfan a'i fod yn fater fydd yn cael ei godi gyda Llywodraeth Cymru. Sicrhawyd bod y Gwasanaeth Addysg yn ceisio mynd i'r afael â'r broblem drwy gydweithio gyda Phrifysgol Bangor i ganfod a oes posib ail-hyfforddi athrawon mewn pynciau eraill i ddysgu Mathemateg. Mae angen darbwyllo myfyrwyr mathemateg nad ydynt yn hyderus yn y Gymraeg bod cefnogaeth ar gael iddynt i ddatblygu'r iaith.
- (ii) Rhaid sylweddoli bod prinder athrawon yn gyffredinol mewn pynciau eraill hefyd, e.e. cerdd. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet Addysg bod arferion da yn Ysgolion Gwynedd a cheisir pwysleisio bod arbenigwyr pwnc yn rhannu eu harbenigedd ymysg ei gilydd.
- (iii) Nodwyd bod angen mwy o sylw i bontio rhwng cynradd ac uwchradd er mwyn codi safonau addysg ond sicrhawyd bod nifer o brosiectau pontio llwyddiannus ar waith. Cyfeiriwyd at arfer mewn un dalgylch, lle adnabuwyd meysydd gwan ym mherfformiad y cynradd mewn rhifedd ac o ganlyniad bu cydweithio â'r sector gynradd ar feysydd penodol.
- (iv) Mewn ymateb i bryder am ddirywiad ymddangosiadol mewn canlyniadau TGAU, nododd Uwch Ymgynghorydd Her GwE bod perfformiad hanesyddol Gwynedd fel sir wedi bod yn gadarn ond bod pegynnu yn digwydd ym mherfformiad ysgolion unigol. Cyfeiriwyd hefyd at y pendilio sydd yn digwydd gydag ysgolion ble mae'r cohort yn fychan. Mae'r maes wedi cael sylw eleni a gwelliannau amlwg mewn nifer o'r ysgolion dargedwyd ar gyfer cynhaliaeth. Nodwyd hefyd bod dangosyddion perfformiad a meicnodau diwygiedig wedi'u cyflwyno dros y blynyddoedd diwethaf gyda ffocws penodol ar y prif ddangosydd (TL2+) ynghyd â disgwyliaid uwch gan y corff rheoleiddio, ESTYN.
- (v) O ran arweinyddiaeth, nodwyd bod angen rhoi sylw i'r nifer swyddi penaethiaid gwag a datblygu modelau gwahanol mewn sefyllfaoedd lle methir penodi Penaethiaid megis penodi Arweinydd Strategol dros Ddalgylch i gefnogi'r sector cynradd hefyd.
 - (vi) O ran agweddau s'n cyfrannu at arweinyddiaeth dda esboniodd y Rheolwr Prosiect ei bod wedi cyflwyno adroddiad i Benaethiaid ac yn cyflwyno dogfen gynhwysfawr yn manylu ar yr agweddau o arferion da sydd yn bosibl i'w rhoi ar waith mewn ysgolion gyda rhestr gyffelyb ar gyfer llywodraethwyr a fyddai o fudd ar gyfer bod yn gyfaill beirniadol i'w hysgolion.
 - (vii) Cymhwyster CPCP – nodwyd bod 2 uwch reolwyr o'r sector uwchradd a 7 / 8 o'r sector cynradd wedi eu derbyn i ddilyn y cymhwyster CPCP eleni. Nodwyd bod cynllun gan y Cyngor i ddatblygu arweinyddiaeth ar bob lefel a bod yn rhaid adnabod potensial unigolion yn fuan

- (viii) Mynegwyd peth bryder am yr holl ofynion sydd ar benaethiaid sy'n golygu eu bod yn gweithio oriau sylweddol tu hwnt i'r oriau dysgu. Teimlwyd nad oedd yn gymhellant i athrawon ymgeisio am swyddi Penaethiaid / Dirprwyon oherwydd y pwysau gwaith anferthol sydd ar Benaethiaid.
- (ix) O safbwynt perfformiad TL2+ bod safle Gwynedd yn 5ed uchaf yn genedlaethol a bod y Sgôr Bwyntiau Wedi'i Gapio yr uchaf un
- (x) Yng nghyd-destun yr elfennau o'r prosiect sydd wedi eu lliwio'n felyn a choch, hyderir y bydd nifer ohonynt yn datblygu i'r lliw gwyrdd ond rhaid cofio bod y cynllun gwreiddiol wedi'i ddiwygio ac na fydd rhai elfennau yn cael eu gweithredu yn yr un modd.
- (xi) Nodwyd bod ESTYN fel rhan o arolygiad yr Awdurdod wedi gwneud cais i gyflwyno adroddiad ar ôl eu hymweliad ôl-arolwg diweddar.

Penderfynwyd: (a) Cymeradwyo'r cynnydd a wneir hyd yma ond bod angen parhau i fonitro i'r dyfodol.

(b) Derbyn a chrosawu cais penodol ESTYN i gyflwyno adroddiad i gyfarfod nesaf y Pwyllgor.

7. ADRODDIAD AR WEITHREDU Y GWASANAETH EFFEITHIOLRWYDD A GWELLA YSGOLION (GwE) GYDAG YSGOLION GWYNEDD

Cyflwynwyd adroddiad gan Uwch Ymgynghorydd Her Hwb Gwynedd/Môn o Wasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion (GwE) ar waith GwE gydag ysgolion Gwynedd.

(a) Tywyswyd yr Aelodau drwy gynnwys yr adroddiad gan nodi gwybodaeth gefndirol ar sefydliad GwE, ymrwymiad Gwynedd i'r gwasanaeth, cyllideb gomisiynu a dargedir ar gyfer ysgolion penodol, strwythur y Tîm, data perfformiad ar draws y Cyfnodau Allweddol, crynodeb o ganfyddiadau ESTYN o arolygiadau yn ystod cyfnod gweithrediad GwE, gwybodaeth data o safbwynt categorieiddio ysgolion yn y sector cynradd a'r uwchradd, ymateb gan rhanddeiliad ynglyn ag ansawdd gwaith GwE.

(b) Yn ystod y drafodaeth, ystyriwyd y materion canlynol:

(i) Mewn ymateb i ymholiad, esboniwyd bod y meini prawf ar gyfer categorieiddio gwyrdd wedi ei dynhau sy'n ei wneud yn anoddach i osod ysgolion yn y categori hwn ac yn ymwneud yn benodol â pherfformiad grwpiau o ddysgwyr megis dysgwyr cinio am ddim, bwlch rhwng bechgyn a merched, plant gydag anghenion dysgu ychwanegol. Eglurwyd bod cham i'r broses o bennu categori ysgol, sef:

- Llywodraeth Cymru yn gosod pob ysgol mewn Categori data (1-4)
- Canfyddiadau GwE yn lleol drwy graffu ac arsylwi gwersi, trafodaeth gydag arweinwyr sy'n arwain at farn ar ansawdd arweinyddiaeth (A-D)
- Pennu categori lliw i ysgolion o ran cynnig cefnogaeth a chynhaliadaeth

Canlyniad Cam 1 o'r broses oedd wedi gosod nifer fwy o ysgolion Gwynedd yn Chwartzel 4 ac and oedd casgliad cytbwys am y safonau nes cwblhau'r holl gamau'r broses

(ii) Cytunwyd bod dangosydd cinio am ddim yn un amrwd iawn o berfformiad ysgolion ond yn un sydd yn gyrru holl drafodaethau gyda nifer o randdeiliad.

(ii) Ychwanegodd yr Aelod Cabinet Addysg bod trefn wedi ei sefydlu yn ddiweddar o

- gynnal trafodaethau o fewn y Grŵp Ansawdd lle y byddir yn canolbwyntio ar ysgolion penodol a thrafod unrhyw gamau all yr awdurdod gynnig o ran cefnogaeth ac i herio'r ysgolion.
- (iv) Ymfalchiwyd ym mhenodiad arbenigwyr sy'n cydweithio hefo clwstwr o ysgolion a bod hyn i'w longyfarch a bod gan rhanddeiliad agwedd lawer iawn mwy positif tuag at weithrediad GwE ac yn ei weld fel adnodd i gynorthwyo ysgolion.
 - (v) Gwerthfawrogwyd gweld yr enghraifft o beth yw natur y gynhaliadaeth ac effaith y gefnogaeth gydag ysgolion categori coch ac y byddai hyn yn ddefnyddiol i rannu hefo llywodraethwyr
 - (vi) Cydnabuwyd bod tryloywder yn y berthynas rhwng GwE, ysgolion a llywodraethwyr yn gwbl hanfodol ac fe ddylai llywodraethwyr gael mynediad i adroddiadau monitro. Gwelir yn yr arferion gorau bod cynrychiolaeth o'r llywodraethwyr yn ymuno ac yn rhan greiddiol o'r broses monitro a thrwy hyn yn meddu dealltwriaeth well o'r broses craffu. Teimlwyd hefyd bod gan Aelodau etholedig rôl gwbl greiddiol i newid meddylfryd o fewn rhai cyrff llywodraethol ac yn enwedig mewn ambell i ysgol sydd wedi ei dynodi yn y categori coch.
 - (vii) Mewn ymateb i bryder bod rhai cysylltiadau mentora'n golygu gormod o deithio, eglurwyd bod cydweithio yn bwysig a bod disgwyliad drwy'r gyfundrefn bresennol i bob Pennaeth gymryd mwy o gyfrifoldeb lletach am addysg plant. Gwelir y gyfundrefn yn effeithiol mewn niferoedd o ardaloedd lle mae ysgolion yn helpu ei gilydd.
 - (viii) Mewn ymateb i ymholiad ynglyn â llwyddiant / aflwyddiant ysgolion i gyrraedd targedau, eglurwyd bod nifer o ysgolion gyda cohort bychan iawn yn gosod targed dyheadol (aspirational) yn hytrach na thargedau realistig a chyraeddadwy. Nodwyd ymhellach bod bwriad i gyflwyno rhaglen waith er mwyn rhoi sylw pellach i asesu, gosod targedau, tracio ac ymyrraeth. Cydnabuwyd bod rhai ysgolion yn gosod targedau rhy heriol ac nad ydy hynny yn hwyluso'r gwaith o adnabod a mynd i'r afael â thangyflawni yn effeithiol.

Penderfynwyd: Derbyn yr adroddiad gan nodi'r pwyslais i gryfhau'r ddealltwriaeth o gydweithio.

8. ADOLYGIAD STRATEGOL ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

Nododd yr Aelod Cabinet Addysg bod bwriad i gyflwyno cynigion o adolygiad o'r maes uchod i'r Cabinet ym mis Chwefror / Mawrth 2015. Gofynnwyd i'r Pwyllgor sefydlu Grwp Tasg i graffu ar y Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol yn ystod y cyfnod ymgynghorol yn ystod Ionawr 2015.

Penderfynwyd: Ethol yr aelodau canlynol i wasanaethu ar y Grwp Tasg:

**Y Cyngorydd Elin Walker Jones
Y Cyngorydd Gweno Glyn
Y Cyngorydd Selwyn Griffiths
Parchedig Robert Townsend**

CADEIRYDD.